

МЕХАНІЗМИ РЕГУЛЮВАННЯ СТРАХОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Кінащук О. С.

*аспірант 2 курсу спеціальності 081 Право
Міжнародного економіко-гуманітарного університету
імені академіка Степана Дем'янчука
м. Рівне, Україна*

Страховання – це вид цивільно-правових відносин щодо захисту майнових інтересів фізичних осіб та юридичних осіб у разі настання певних подій (страхових випадків), визначених договором страхування або чинним законодавством, за рахунок грошових фондів, що формуються шляхом сплати фізичними особами та юридичними особами страхових платежів (страхових внесків, страхових премій) та доходів від розміщення коштів цих фондів [1].

Ринок страхування є важливим сектором небанківських фінансових послуг у будь якій країні. Зростання цього сектору економіки є важливим для економічного росту та розвитку держави. Його можливості стосуються не лише економічної, комерційної та інвестиційної діяльності. Він також впливає на інші сектори в державі (зокрема соціальні та соціально-економічні відносини), тому потребує контролю та нагляду.

Розвиток страхової діяльності має забезпечуватися, але не блокуватися за рахунок державного регулювання, держава має знайти ефективні форми поєднання державного регулювання і саморегулювання, які б відповідали конкретним етапам розвитку страхової діяльності та розвивалися синхронно з нею.

Як стверджує В. Базилевич, поняття «страховий захист» є специфічним товаром, що купується та продається на страховому ринку і забезпечує стабільність ринкових відносин загалом і фінансово-кредитних відносин зокрема [2, с. 42].

Наявність механізму надійного майнового, соціального, особистого страхування та страхування підприємницьких ризиків дозволяє забезпечити гарантії. Це впливає на спокій громадян та юридичних осіб щодо відновлення порушених майнових прав чи інтересів, що були заповдіяні різними негативними чинниками. Стихійні лиха, техногенні

аварії, дорожньо-транспортні пригоди та багато інших непередбачуваних обставин призводять до збитків та потребують відшкодування.

Механізми для контролю сектору страхування можуть бути запозичені у країн із розвинутою економікою. Зокрема поєднання державного регулювання із саморегулюванням страхового ринку, трансформація системи регулювання для гармонізації страхової діяльності.

Основу страхового регулювання в країнах ЄС становлять Директиви ЄС. Їх є декілька, більшість із них базуються на першій (основній із них). Вони передбачають правила, які рекомендуються всім країнам – членам ЄС.

Серед них – єдині правила фінансових гарантій, єдина група видів страхування, єдині правила ліцензування, правила, що визначають відповідальність національних органів нагляду за регулюванням страхової діяльності, та інші.

Особлива увага в директивах ЄС приділяється організації страхового нагляду. До мінімальних вимог до національних органів нагляду за страховою діяльністю належить здійснення нагляду за фінансовою діяльністю компаній і насамперед нагляду за платоспроможністю і розміщенням активів страхових організацій; розроблення надійних адміністративних і облікових процедур контролю діяльності страхових організацій, а також механізмів внутрішнього контролю, що відповідають типу страхової компанії (її розміру, видам страхової діяльності тощо).

Розвиток ефективного механізму регулювання страхової діяльності дозволить покращити економічний стан різних секторів держави, оскільки вони мають пряму залежність від страхування. Міжнародний досвід показує, що розвиток країни можна оцінити за критерієм організації страхової справи. В багатьох розвинених країнах страхова діяльність за дохідністю посідає друге місце після туризму, випереджаючи рентабельність у банківському бізнесі та промисловості. Так, загальна сума інвестицій, якими керують страхові компанії Європи, США та Японії, сягає 4 трлн. дол. США [3, с. 107]. Тому страхування є важливим механізмом залучення у економіку інвестиційних ресурсів, що може позитивно вплинути на загальний економічний розвиток у країні.

Ринок страхувальної діяльності в Україні на сьогодні містить нагальні проблеми, вирішення яких необхідне для загального

покращення умов функціонування економіки вцілому. Серед них – низький рівень довіри до страховиків, низька платоспроможність користувачів страхових продуктів, низький рівень кваліфікації працівників сфери страхування, відсутність довгострокового планування у страхових компаніях.

Питання регулювання страхової діяльності є в полі зору багатьох вітчизняних і зарубіжних науковців та практиків, зокрема С. Реверчука, Н. Внукової, В. Базилевича, О. Вовчак, Р. Джучі, М. Жилкіної, О. Залєтова, А. Монті, Г. Мюллера, С. Осадця, В. Плиси, А. Самойловського, О. Слюсаренко, В. Суслєва, О. Філонюка та інших.

Проте, проблема є багатогранною і складною, що не дало можливості з'ясувати всі її аспекти та отримати належне наукове обґрунтування. Особливо це стосується вивчення зарубіжного досвіду державного регулювання страхової діяльності в контексті можливостей його застосування в Україні, а також теоретико-методологічних проблем, зокрема визначення функцій страхування, підходів до класифікації страхування тощо.

Розробка та розвиток системи регулювання страхової діяльності – складний процес, який потребує великої законотворчої роботи, спираючись на наукові дослідження в галузі страхування, а також на досвід розвинених держав. Крім того, він повинен узгоджуватись з наявними потребами та економічними можливостями.

Література:

1. Про страхування: Закон України від 7 березня 1996 року № 85/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 18. Ст. 78.
2. Базилевич В. Д. Страхова послуга в системі економічних відносин ринкової економіки. *Банківська справа*. 1999. № 3. С. 42–45.
3. Вовчак О. Д. Стан та перспективи розвитку страхового ринку України. 2007. С. 107–115.